

Adoptare: 21 iunie 2019
Publicare: 9 iulie 2019

Public
GrecoRC4(2019)11

RUNDA A PATRA DE EVALUARE

Prevenirea corupției cu privire la membrii
Parlamentului, judecători și procurori

RAPORTUL INTERIMAR DE CONFORMITATE ROMÂNIA

Traducere neoficială

Adoptat de GRECO la cea de-a 83-a Reuniune Plenară
(Strasbourg, 17-21 iunie 2019)

R
U
N
D
A

A
P
A
T
R
A

D
E

E
V
A
L
U
A
R
E

I. INTRODUCERE

1. [Raportul aferent Runderi a patra de evaluare privind România](#) a fost adoptat de GRECO la cea de-a 70-a Reuniune Plenară (în data de 4 decembrie 2015) și a fost făcut public în data de 22 ianuarie 2016, după autorizarea de către România. Runda a patra de evaluare a GRECO vizează "Prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului, judecători și procurori.
2. În conformitate cu Regulile de Procedură ale GRECO, autoritățile române au prezentat un Raport de situație care conține informații privind măsurile luate pentru implementarea recomandărilor. GRECO a selectat Danemarca (în ceea ce privește adunările parlamentare) și Turcia (în ceea ce privește instituțiile judiciare) în vederea desemnării raportorilor pentru procedura de conformitate.
3. În [Raportul de conformitate](#), adoptat de GRECO la cea de-a 78-a Reuniune Plenară (în data de 8 decembrie 2017) și făcut public în data de 18 ianuarie 2018, s-a concluzionat că două dintre cele 13 recomandări au fost implementate satisfăcător sau tratate în mod satisfăcător, patru recomandări au fost parțial implementate și șapte recomandări nu au fost implementate. Având în vedere acest rezultat, GRECO a concluzionat că nivelul foarte scăzut al conformității cu recomandările a fost "global nesatisfăcător" în sensul Regulii 31 paragraful 8.3 din Regulile de Procedură. Prin urmare, GRECO a decis să aplice Regula 32, paragraful 2 (i) privind membrii identificați ca nefiind în conformitate cu recomandările cuprinse în raportul de evaluare reciprocă, și a solicitat șefului delegației României să prezinte un raport privind progresele înregistrate în implementarea recomandărilor în curs până în data de 31 decembrie 2018 (extinsă ulterior). Noi informații au fost primite în data de 4 martie 2019 și au servit drept bază pentru Raportul interimar de conformitate.
4. Acest [Raport interimar de conformitate](#) evaluează implementarea în continuare a recomandărilor în curs începând cu adoptarea Raportului de conformitate și efectuează o evaluare globală a gradului de conformare a României cu aceste recomandări. Raportorii desemnați au fost domnul Anders RECHENDORFF din partea Danemarcei și domnul Buğra ERDEM din partea Turciei. Aceștia au fost asistați de Secretariat în elaborarea acestui Raport.

II. ANALIZA

5. Se reamintește că, potrivit Raportului de conformitate, recomandarea xii a fost implementată satisfăcător, iar recomandarea x a fost tratată în mod satisfăcător, recomandările ii, v, vii și xi au fost parțial implementate și recomandările i, iii, iv, vi, viii, ix și xiii nu au fost implementate.

Prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului

Recomandarea i.

6. *GRECO a recomandat îmbunătățirea transparenței procesului legislativ (i) prin dezvoltarea în continuare a regulilor privind debaterile, consultările și audierile publice, incluzând criterii pentru un număr limitat de circumstanțe în care să fie ținute ședințe secrete și asigurarea implementării acestora în practică; (ii) prin evaluarea practicii existente și revizuirea în consecință a regulilor pentru a asigura publicitatea în timp util a proiectelor legislative, amendamentelor la aceste proiecte, precum și a agendelor și rezultatelor ședințelor comisiilor, și pentru a asigura termene adecvate pentru depunerea amendamentelor și (iii) prin luarea măsurilor corespunzătoare*

pentru ca procedura de urgență să fie aplicată cu titlu de excepție într-un număr limitat de circumstanțe.

7. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată potrivit Raportului de conformitate, deoarece România nu a întreprins nicio revizuire a regulilor și practicilor pentru a răspunde preocupărilor exprimate în cele trei părți ale acestei recomandări: nu au fost instituite reguli adecvate pentru a permite dezbateri publice, nu au fost adoptate norme clare pentru a limita numărul de circumstanțe în care pot fi ținute ședințe secrete și nu s-a efectuat nicio revizuire a practicii și a termenelor privind consultarea, în timp ce utilizarea procedurilor de urgență a continuat.
8. Autoritățile române se referă din nou la articolul 68 din Constituție, care prevede că ședințele celor două Camere ale Parlamentului sunt publice, cu excepția cazului în care Camera în cauză decide altfel sau dacă sunt examinate materiale clasificate. Aceste reguli sunt reproduse în prevederile relevante ale Regulamentelor Senatului și Camerei Deputaților. Mai mult, s-a făcut referire la articolele 120 și 121 din Regulamentul Senatului și la articolele 141-142 din Regulamentul Camerei Deputaților care stipulează condițiile de acreditare a diplomaților, jurnaliștilor și a altor reprezentanți ai presei, precum și a altor persoane care urmează să participe la ședințele Camerelor respective și ale comisiilor acestora. Autoritățile subliniază faptul că, potrivit articolului 54 alineatul (2) din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor, desfășurarea ședințelor Camerei în secret este prevăzută doar în cazul deliberării privind aplicarea sancțiunilor împotriva unui membru al Parlamentului. Autoritățile arată, de asemenea, că nicio ședință a Camerei Deputaților sau a Senatului nu a fost secretă în decursul ultimului deceniu.
9. Autoritățile reiterează, de asemenea, că ședințele Plenului și ale comisiilor Camerei Deputaților, precum și ședințele Plenului Senatului sunt transmise în direct pe internet, iar înregistrările sunt arhivate pe paginile lor de internet. Autoritățile arată că reprezentanții presei și ai societății civile au acces la ședințele comisiilor și că jurnaliștii acreditați, care trebuie să respecte regulile protocolului de acces în sediul Parlamentului, nu au fost însoțiți în timpul prezenței lor în sediul acestuia.
10. În ceea ce privește a doua parte a recomandării, autoritățile române nu furnizează informații privind evaluarea practicii sau revizuirea normelor pentru asigurarea publicării în timp util a proiectelor de lege, a amendamentelor, a ordinii de zi și a rezultatului ședințelor comisiilor. Autoritățile reamintesc încă o dată normele și practicile aplicabile adoptării și publicării proiectelor de ordine de zi (ședințele Plenului și ale comisiilor Senatului: nu mai târziu de ultima zi a săptămânii pentru ședința din săptămâna următoare; Camera Deputaților: în ziua în care acestea sunt aprobate), publicarea rezultatelor ședințelor (rezultatele ședințelor și documentele adoptate de Senat, precum și rezumatele ședințelor comisiilor Camerei Deputaților sunt publicate on-line). În ceea ce privește procedura și termenele limită pentru distribuirea proiectelor de lege și a propunerilor de amendamente, autoritățile furnizează informații suplimentare în sensul că Senatul ar trebui să examineze și să decidă asupra proiectelor de lege și a propunerilor legislative în termen de 45 de zile, iar pentru coduri și legislația complexă în termen de 60 de zile de la depunerea lor la Biroul Permanent. Camera Deputaților are termene limită maxime pentru examinarea proiectelor, variind între 14 și 60 de zile.
11. Referitor la cea de-a treia parte a recomandării, autoritățile își mențin punctul de vedere conform căruia termenele aplicabile procedurilor de urgență permit o consultare substanțială (de la 30 la 45 de zile de sesiune, adică peste 50 de zile calendaristice). Procedura de urgență poate fi aplicată numai atunci când ambele

Camere sunt implicate în dezbaterile unui text și nu în cazul în care Camera în cauză acționează ca și Cameră decizională.

12. GRECO ia act cu îngrijorare de faptul că România nu a întreprins nicio măsură legislativă sau practică pentru implementarea prezentei recomandări. Normele în vigoare care permit dezbateri publice, consultări și audieri nu au fost dezvoltate în continuare, iar practica în această materie nu s-a schimbat. Practica și termenele de consultare nu au fost evaluate / analizate.
13. În plus, GRECO regretă utilizarea frecventă a Ordonanțelor de Urgență ale Guvernului (OUG-uri) pentru adoptarea unor amendamente legislative importante, care nu permit o consultare cuprinzătoare cu toate entitățile interesate relevante și diminuează în continuare transparența procesului legislativ. În perioada 2018-2019, Guvernul a procedat la adoptarea mai multor OUG-uri¹ noi care au adus și alte modificări substanțiale referitoare la legislația privind sistemul judiciar și urmărirea penală / parchet. Nu a fost furnizată nicio informație cu privire la întinderea consultării publice și la procedura de adoptare a acestor OUG-uri în Raportul de situație primit în data de 4 martie 2019. GRECO subliniază că urmările negative ale continuării reformelor legislative importante prin intermediul OUG-rilor sunt intensificate de percepția dominantă a profesioniștilor din domeniile în cauză și de publicul larg, potrivit cărora măsurile adoptate subminează eforturile României de luptă împotriva corupției. De asemenea, GRECO constată că, la un referendum public recent, organizat în data de 26 mai 2019, o majoritate absolută a votanților (84%) s-a exprimat în favoarea interzicerii adoptării de către Guvern a ordonanțelor de urgență în domeniul infracțiunilor, pedepselor și al organizării judiciare.
14. GRECO concluzionează că recomandarea i rămâne neimplementată.

Recomandarea ii.

15. *GRECO a recomandat (i) dezvoltarea unui cod de conduită pentru membrii Parlamentului și (ii) asigurarea existenței unui mecanism de respectare a acestuia atunci când este necesar.*
16. GRECO reamintește că, potrivit Raportului de conformitate, această recomandare a fost parțial implementată. GRECO a salutat adoptarea în data de 11 octombrie 2017 a unui Cod de conduită pentru membrii Parlamentului.² Cu toate acestea, GRECO a subliniat contradicțiile³ dintre articolul 9 (Procedura de soluționare a sesizărilor) și articolul 10 (Sanțiuni) din Codul de conduită și a considerat că aceste contradicții pot submina eficacitatea aplicării în practică a Codului de conduită. GRECO a solicitat autorităților să adopte o abordare mai hotărâtă în vederea implementării părții a doua a acestei recomandări.

¹ Ordonanța de Urgență nr. 90 din 10 octombrie 2018 privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, Monitorul Oficial nr. 862 din 10 octombrie 2018; Ordonanța de Urgență nr. 92/15.10.2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, publicată în Monitorul Oficial nr. 874/16 octombrie 2018; Ordonanța de Urgență nr. 7/2019 sau 20 februarie 2019 și Ordonanța de Urgență nr. 12/2019 din 5 martie 2019 de modificare și completare a unor acte normative în domeniul justiției.

² Textul Codului de conduită este accesibil la următoarele linkuri: a) pagina de internet a Senatului <https://www.senat.ro/pagini/statutul/CodConduita.PDF>; b) pagina de internet a Camerei http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=act6_1

³ Pe de o parte, articolul 9 nu a fost considerat suficient de specific, de exemplu, cu privire la cine ar putea raporta o suspiciune sau o încălcare a codului și dacă organismele parlamentare ar putea să acționeze din oficiu și / sau pe baza informațiilor din afara Parlamentului. Pe de altă parte, articolul 10 din Cod se referă doar la mecanismul de executare prevăzut de Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor, care implică Agenția Națională de Integritate. Textul Legii nr. 96/2006 este accesibil prin intermediul următorului link: http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?den=act3_1&par1=0

17. Autoritățile române nu furnizează nicio informație nouă care să justifice o analiză de fond reînnoită a situației. Acestea se referă din nou la dispozițiile existente ale articolului 9 din Codul de conduită, fără a face trimitere la măsuri suplimentare luate în vederea implementării părții a doua a prezentei recomandări. Potrivit autorităților, informațiile privind aplicarea sacțiunilor cu privire la membrii Parlamentului sunt accesibile pe pagina de internet a Camerei Deputaților.⁴
18. GRECO concluzionează că recomandarea îi rămâne parțial implementată.

Recomandarea iii.

19. *GRECO a recomandat adoptarea de măsuri pentru (i) a clarifica implicațiile pentru membrii Parlamentului ale prevederilor existente în materia conflictelor de interese indiferent dacă un astfel de conflict poate fi pus în lumină și de către declarațiile de avere și de interese și (ii) a extinde definiția dincolo de interesele financiare personale și (iii) a introduce o cerință de dezvăluire ad hoc atunci când un conflict între anumite interese private ale unui membru al Parlamentului poate apărea în raport cu o chestiune aflată în lucru în procedurile parlamentare – în plen sau în comisii – sau în altă activitate legată de mandatul acestuia.*
20. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată potrivit Raportului de conformitate, întrucât nu au fost identificate măsuri specifice care să clarifice situațiile care ar putea declanșa aplicarea dispoziției privind abaterea disciplinară în condițiile articolului 19 din Legea nr. 96/2006. În plus, dispoziția privind divulgarea intereselor personale a fost considerată prea generală, deoarece nu se referea la nicio situație ad-hoc și nu asigura o explicare a consecințelor unor astfel de dezvăluiri.
21. Autoritățile române arată din nou că articolul 19 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor reglementează încălcarea legislației în materia conflictelor de interes ca fiind o abatere disciplinară, pedepsibilă cu o reducere de 10% a indemnizației pentru o perioadă maximă de trei luni. Mai departe, autoritățile se referă încă o dată la articolul 5 din codul de conduită pentru membrii Parlamentului, care stipulează că "deputații și senatorii au obligația să facă cunoscut orice interes personal care ar putea influența acțiunile lor publice". În opinia autorităților, această prevedere acoperă recomandarea privind divulgarea *ad hoc* a unui conflict între interesele private ale membrilor Parlamentului și o chestiune examinată în cadrul procedurilor parlamentare, sau o altă activitate legată de mandatul membrilor Parlamentului. În plus, autoritățile se referă la un proiect denumit "LINC", implementat începând cu luna august 2018 de către Agenția Națională de Integritate (ANI), în colaborare cu Transparency International România. Obiectivul principal al acestui proiect este reprezentat de creșterea capacității administrației publice și a Parlamentului de a identifica, preveni și sancționa cazurile de conflicte de interese, incompatibilități și averi nejustificate. Un proiect de propunere de politică publică privind cadrul integrității și reglementările aplicabile membrilor Parlamentului, elaborat pe baza analizei comparative a exemplurilor identificate în șase State Membre ale Uniunii Europene⁵, va fi prezentat pentru o dezbatere în rândul reprezentanților Parlamentului la jumătatea lunii iunie 2019. Analiza finală se estimează că va fi diseminată la sfârșitul anului 2019.
22. În plus, autoritățile se referă la articolul 130 alineatul (1) din Regulamentul Senatului și la articolul 151 alineatul (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, care oferă

⁴ A se vedea următorul link: <http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?id=1046>

⁵ Belgia, Bulgaria, Franța, Grecia, Lituania și Polonia

posibilitatea pentru un deputat sau un senator să ia cuvântul și să anunțe un aspect problematic în ceea ce privește statutul său de membru al Parlamentului, inclusiv un eventual conflict de interese.

23. GRECO ia notă de informațiile furnizate. Se pare că, în ciuda preocupărilor GRECO exprimate în paragrafele 28 și 29 ale Raportului de evaluare și solicitării de a fi luate măsuri suplimentare în vederea implementării acestei recomandări din Raportul de conformitate, autoritățile nu au luat astfel de măsuri. Sfera incriminării conflictelor de interese rămâne limitată și nu promovează prevenirea sau gestionarea situațiilor care ar putea deveni o infracțiune. Nu au fost definite criterii obiective cu privire la cine ar putea aplica pentru calitatea de personal sau asistenți parlamentari, în ciuda propunerii GRECO de a fi examinată această posibilitate. Articolul 19 din Legea nr. 96/2006 - din capitolul privind incompatibilitățile, rămâne de o valoare limitată, deoarece nu au fost luate măsuri specifice pentru a clarifica situațiile, altele decât incompatibilitățile, care ar determina aplicarea acestui articol cu privire la anumite responsabilități în Parlament și în ceea ce privește gestionarea generală a resurselor și facilităților parlamentare etc. Articolul 130 alineatul (1) și articolul 151 alineatul (5) din Regulamentele Camerelor Parlamentului se îndreaptă în direcția corectă (a se vedea paragraful 22), dar nu prevăd o divulgare obligatorie a conflictelor dintre interesele particulare ale membrilor Parlamentului priviți individual și chestiunile aflate în examinare în cadrul procedurilor parlamentare, fapt care astfel nu îndeplinește în totalitate cerința recomandării iii. În cele din urmă, beneficiile codului de conduită pentru membrii Parlamentului rămân destul de limitate în comparație cu standardele relevante ale Consiliului Europei.⁶ În general, GRECO, remarcând proiectul în curs implementat de ANI (a se vedea paragraful 21), nu observă nicio îmbunătățire tangibilă în ceea ce privește implementarea acestei recomandări.

24. GRECO concluzionează că recomandarea iii rămâne neimplementată.

Recomandarea iv.

25. *GRECO a recomandat stabilirea unui set robust de restricții cu privire la cadouri, ospitalitate, favoruri și alte beneficii pentru parlamentari și asigurarea că un astfel de sistem este înțeles și aplicat în mod corespunzător.*

26. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată potrivit Raportului de conformitate.

27. Autoritățile române se referă din nou la articolul 8 din codul de conduită pentru membrii Parlamentului, care, în opinia lor, a răspuns preocupărilor exprimate de prezenta recomandare.

⁶ Îndrumare pentru elaborarea regulilor privind gestionarea conflictelor de interese pot fi găsite, de exemplu, în articolul 13 din modelul de cod anexat la Recomandarea R (2000) 10 a Comitetului de Miniștri privind codurile de conduită pentru oficialii publici:

"Articolul 13 - Conflicte de interese

1. Conflictul de interes provine dintr-o situație în care oficialul public are un interes privat care poate influența sau pare a influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a îndatoririlor sale oficiale.

2. Interesul privat al oficialului public include orice avantaj pentru el însuși, pentru familia sa, rudele apropiate, prieteni și persoanele sau organizațiile cu care acesta are sau a avut afaceri sau relații politice. Aceasta include și orice răspundere, financiară sau civilă, referitoare la acestea.

3. Întrucât oficialul public este de obicei singura persoană care știe dacă se află în această situație, oficialul public are o responsabilitate personală:

- să fie atent la orice conflict de interese actual sau potențial;

- să ia măsuri pentru evitarea unui astfel de conflict;

- să dezvăluie (...) orice astfel de conflict de îndată ce a luat cunoștință de acesta;

- să respecte orice decizie finală de a se retrage din situație sau de a renunța la avantajul care provoacă conflictul.

4. Atunci când acest lucru este necesar, oficialul public ar trebui să declare dacă are sau nu un conflict de interese.

(...)"

Articolul 8 din codul de conduită

(...)

(2) Deputații și senatorii au obligația să declare orice cadouri sau avantaje primite în exercițiul funcției, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, cu respectarea pct. VI al anexei nr. 1 la Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, cu modificările ulterioare.

28. GRECO ia act de informațiile furnizate și rămâne de părere că dispozițiile articolului 8 din codul de conduită nu explică dacă obligația "să declare orice cadouri sau avantaje primite în exercițiul funcției" servește unui anumit scop cum ar fi controlul și aprobarea, și dacă anumite cadouri sunt interzise / admise în anumite condiții și / sau trebuie returnate sau transferate în proprietatea Parlamentului. În plus, rămâne neclar dacă informațiile referitoare la cadouri și alte beneficii declarate ar trebui păstrate și făcute publice. În opinia GRECO, îngrijorările exprimate în Raportul de evaluare în legătură cu lipsa eficacității celor două mecanisme existente de supraveghere a cadourilor primite de parlamentari rămân valabile.⁷ Prin urmare, GRECO consideră că România ar trebui să intensifice eforturile în vederea implementării prezentei recomandări prin măsuri de reglementare și practice, prin adoptarea și implementarea unui set robust de restricții privind cadourile pentru parlamentari. GRECO nu observă niciun progres în implementarea acestei recomandări.

29. GRECO concluzionează că recomandarea iv rămâne neimplementată.

Recomandarea v.

30. *GRECO a recomandat (i) realizarea unei evaluări adecvate a regulilor privind incompatibilitățile, mai ales a coerenței și asigurării respectării acestora în practică, pentru a identifica rațiunile lipsei percepute de eficiență, și operarea schimbărilor necesare; (ii) identificarea modalităților pentru a accelera și asigura respectarea hotărârilor judecătorești în materia incompatibilităților.*

31. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial implementată potrivit Raportului de conformitate. Acesta a observat cu satisfacție că a fost efectuată o evaluare și că au fost înregistrate unele îmbunătățiri. Cu toate acestea, au fost așteptate măsuri suplimentare pentru punerea în aplicare a deciziilor în practică.

32. Autoritățile române arată că Agenția Națională de Integritate (ANI) continuă să monitorizeze punerea în aplicare a dosarelor finalizate înaintate Parlamentului și continuă să solicite punerea în aplicare a oricăror sancțiuni emise în privința membrilor Parlamentului. ANI a actualizat mecanismul de trimitere a cererilor către Parlament: direcția juridică a ANI transmite informații privind hotărârile judecătorești definitive către inspectorii de integritate, care la rândul lor înaintează cererile Parlamentului. Înainte de a solicita Parlamentului să aplice sancțiuni disciplinare în cazurile privind membrii Parlamentului, inspectorii de integritate solicită direcției juridice a ANI să emită opinii juridice bazate pe jurisprudența relevantă, deciziile Curții Constituționale etc. În plus, în scopul îmbunătățirii aplicării practice a regulilor

⁷ Acestea includ interpretări divergente ale normelor existente, faptul că sistemul de declarare a intereselor și a averilor pentru evaluarea variațiilor în avere și pentru prevenirea donațiilor ilegale exclude beneficiile primite de la rudele de gradul întâi și al doilea și lipsa eficienței sale în practică.

În materie de integritate pentru parlamentari, ANI a desemnat un inspector pentru a clarifica aspectele privind completarea formularelor de declarare a averilor și intereselor, inclusiv cu privire la termenele limită pentru depunerea acestor formulare. Acest proces a fost realizat în cooperare cu cele două Camere ale Parlamentului. Ca urmare, ANI a transmis ambelor Camere scrisori oficiale care conțin îndrumări pentru punerea în aplicare a dispozițiilor legale referitoare la declararea averilor și intereselor în cadrul fiecărei Camere.

33. În plus, hotărârile judecătorești și practica ANI privind incompatibilitățile și conflictele de interese, inclusiv în ceea ce privește deputații și senatorii, sunt reflectate în rapoartele de evaluare întocmite de ANI. Autoritățile se referă la un proiect denumit "LINC", implementat de ANI în parteneriat cu Transparency International România începând cu luna august 2018. Obiectivul principal al acestui proiect este reprezentat de creșterea capacității administrației publice centrale și a Parlamentului de a identifica, sancționa și preveni cazurile de conflicte de interese, incompatibilități și averi nejustificate și de sprijinire a implementării măsurilor cuprinse în Strategia Națională Anticorupție 2016-2020, stabilite în responsabilitatea ANI. Ca urmare a recomandărilor GRECO, rezultatele așteptate ale acestui proiect includ, de asemenea, clarificarea rolului Parlamentului în ceea ce privește conflictele de interese și incompatibilitățile. Analiza finală se preconizează că va fi diseminată în anul 2019 și ar trebui să servească drept bază pentru o propunere de politică publică privind cadrul de integritate și reglementările aplicabile membrilor Parlamentului, inclusiv raportul de cercetare, bunele practici identificate la nivel internațional și soluțiile propuse pentru verificarea standardelor de integritate pentru membrii Parlamentului și candidați. În plus, autoritățile se referă la articolul 7 alineatul (1) lit. e) din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor, care prevede că mandatul unui deputat sau al unui senator încetează în caz de incompatibilitate.⁸

⁸ Traducere neoficială a art. 7 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, furnizată de autoritățile române:

Article 7 – Încetarea mandatului

(1) Calitatea de deputat sau de senator încetează:

- a) la data întrunirii legale a Camerelor nou-alese;
- b) în caz de demisie, de la data menționată în cuprinsul acesteia, depusă la Biroul permanent al Camerei din care deputatul sau senatorul face parte;
- c) în caz de pierdere a drepturilor electorale, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care se dispune pierderea acestor drepturi;
- d) în caz de deces, de la data consemnată în certificatul de deces;
- e) în caz de incompatibilitate.

(2) Încetarea mandatului de deputat sau de senator datorată incompatibilității are loc:

- a) la data menționată în cuprinsul demisiei pentru incompatibilitate, depusă la Biroul permanent al Camerei din care deputatul sau senatorul face parte;
- b) la data adoptării unei hotărâri a Camerei din care deputatul sau senatorul face parte, prin care se constată starea de incompatibilitate;
- c) la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care se respinge contestația la raportul Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat incompatibilitatea;
- d) la expirarea termenului prevăzut în Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, cu modificările ulterioare, de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate, dacă în acest termen deputatul sau senatorul nu a contestat raportul la instanța de contencios administrativ. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză ori, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de președintele de ședință în plenum Camerei din care face parte.

(3) În cazul în care deputatul sau senatorul și-a depus demisia, președintele, în prima ședință publică a plenului respectivei Camere, îl întreabă pe deputat sau pe senator dacă stăruie în demisie și, dacă acesta răspunde afirmativ sau nu se prezintă în ședința de plen pentru a răspunde, președintele ia act de demisie și supune votului plenului Camerei din care face parte adoptarea hotărârii prin care se vacantează locul de deputat sau de senator.

(4) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. c) și d), precum și în cazurile prevăzute la alin. (2) lit. c) și d), președintele Camerei ia act de situația de încetare a mandatului de deputat sau de senator și supune votului plenului Camerei din care face parte adoptarea hotărârii prin care se vacantează locul de deputat sau de senator.

(5) Hotărârile de vacantare a locului de deputat sau de senator, prevăzute la alin. (3) și (4), se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

34. GRECO ia act de informațiile furnizate și reamintește că evaluarea ANI a regulilor privind incompatibilitățile și aplicarea lor în practică, finalizată în iunie 2017, s-a referit la cazurile în care sancțiunile notificate de către ANI Parlamentului nu au fost puse în aplicare.⁹ Autoritățile române nu au furnizat informații cu privire la alte îmbunătățiri în această materie. Cu toate acestea, GRECO remarcă faptul că, în cadrul Strategiei Naționale Anticorupție pentru 2016-2020, vor fi așteptate și alte rezultate privind conflictele de interese și incompatibilitățile până la finalul anului 2019.
35. GRECO este de părere că, în așteptarea rezultatelor proiectului menționat anterior, și a propunerii de politică preconizată privind cadrul de integritate și reglementările aplicabile membrilor Parlamentului, rămâne să se implementeze în totalitate a doua parte a acestei recomandări. De asemenea, GRECO face referire la ultimul Raport MCV¹⁰ al Comisiei Europene, din data de 13 noiembrie 2018, care menționează întârzieri și inconsecvențe în aplicarea sancțiunilor pentru membrii Parlamentului care au fost găsiți incompatibili sau în conflict de interese printr-o hotărâre judecătorească definitivă. Se pare că nici una din cele cinci hotărâri judecătorești definitive pronunțate în octombrie 2016 împotriva membrilor Parlamentului, care au urmat rapoartelor ANI nu a fost aplicată în mod eficient; în acest sens, GRECO a fost informat că nici una din hotărârile judecătorești invocate mai sus nu are legătură cu membrii Parlamentului din legislatura actuală (Parlamentul fiind astfel împiedicat să aplice orice sancțiuni în ceea ce privește foștii parlamentari vizați). Mai mult decât atât, autoritățile au făcut referire la două exemple din legislatura anterioară (2012-2016), când mandatele a doi membri ai Parlamentului au încetat *ex officio* (unul în 2013 și unul în 2015) din cauza incompatibilității.
36. Având în vedere cele de mai sus, GRECO concluzionează că recomandarea v este implementată satisfăcător.

Recomandarea vi.

37. *GRECO a recomandat introducerea de reguli privind modul în care membrii Parlamentului să interacționeze cu lobby-iști și alți terți care încearcă să influențeze procesul legislativ.*
38. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată potrivit Raportului de conformitate, întrucât autoritățile au făcut referire la proiectele de legi privind lobby-ul care erau deja cunoscute la momentul vizitei de evaluare. În consecință, de la adoptarea Raportului de evaluare nu au avut loc noi evoluții tangibile.
39. Autoritățile române informează GRECO că nu există încă noi evoluții referitoare la proiectele de legi "privind organizarea activităților de lobby" (nr. PL-x nr. 581/2010¹¹) și "privind reglementarea activităților de lobby" (nr. PL-x nr. 739/2011¹²). Acestea fiind spuse, autoritățile au arătat, de asemenea, că la data de 25 septembrie 2018,

(6) Mandatul de deputat sau de senator se prelungește de drept în cazul în care mandatul Camerei din care face parte se prelungește de drept în conformitate cu prevederile art. 63 alin. (1) și (4) din Constituția României, republicată.

⁹ Astfel cum a fost deja menționat în Raportul de conformitate, ANI s-a confruntat cu cazuri în care Parlamentul a refuzat să aplice sancțiuni disciplinare sau și-a revocat decizia, precum și cu cazuri în care o persoană aflată sub interdicția de a ocupa o funcție sau demnitate publică a fost validată de Parlament în calitatea de deputat sau senator, indiferent de notificările ANI.

¹⁰ Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele înregistrate de România în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare (COM(2018)851), accesibil la următorul link: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/progress-report-romania-2018-com-2018-com-2018-851_en.pdf

¹¹ http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=10808

¹² http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=11970

o propunere legislativă privind transparența în materia lobby-ului și reprezentării intereselor a fost înregistrată la Senat pentru dezbatere (inițiată de membrii Parlamentului individual). Această propunere tratează obligațiile privind desfășurarea și înregistrarea lobby-iștilor în legătură cu activitățile care vizează influențarea directă a procesului de luare a deciziilor în administrația publică centrală și locală. Acest proiect de lege a fost adoptat de Senat în data de 11 martie 2019 și a fost transmis Camerei Deputaților pentru adoptarea finală.

40. GRECO constată că nu s-au produs evoluții semnificative în ceea ce privește implementarea prezentei recomandări. Cu toate acestea, se pare că unele eforturi legislative sunt în curs de desfășurare.

41. GRECO concluzionează că recomandarea vi rămâne neimplementată.

Recomandarea vii.

42. *GRECO a recomandat luarea în considerare a (i) creșterii în continuare a capacității Agenției Naționale de Integritate de procesare a datelor; (ii) consolidării abordării proactive în privința monitorizării declarațiilor de avere și de interese.*

43. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial implementată, întrucât niciunul dintre elementele sale nu a fost luat în considerare în mod corespunzător.

44. Autoritățile române pun la dispoziție informații privind rezultatele operaționalizării sistemului electronic PREVENT, lansat de ANI în data de 20 iunie 2017 în scopul creșterii capacităților sale de procesare în ceea ce privește achizițiile publice prin detectarea automată a posibilelor conexiuni dintre participanții la licitația publică și conducerea instituțiilor contractante. Potrivit autorităților, din momentul lansării sistemului PREVENT, ANI a examinat 22 350 de proceduri de achiziții publice, dintre care în 79 de proceduri conducătorii autorităților contractante au fost avertizați cu privire la un potențial conflict de interese și în 91% din cazuri cauzele conflictelor de interese au fost înlăturate sau au generat investigații *ex officio* efectuate de către ANI. Autoritățile arată că au fost îmbunătățite în cursul anului 2018 capacitatea de procesare și exactitatea informațiilor colectate de sistemul PREVENT, dat fiind faptul că informațiile referitoare la procedurile de achiziții publice au fost colectate tot mai mult în format electronic.

45. În ceea ce privește declarațiile de avere și divulgarea intereselor, un procent ridicat al persoanelor declarante continuă să depună declarații completate de mână. Acest factor rămâne un obstacol major în calea prelucrării eficiente a datelor provenite din declarațiile de avere și de interese. În acest sens, autoritățile se referă la un nou sistem integrat de investigații în curs de dezvoltare de ANI, alcătuit din patru module: i) pentru înregistrarea persoanelor care au obligația de a declara averile și interesele; ii) un modul al portalului intern în scopul asistării persoanele în cauză să completeze declarațiile, iii) un modul al portalului extern pentru a permite persoanelor interesate să consulte declarațiile de avere și interese, respectând în același timp dreptul persoanelor vizate la protecția datelor cu caracter personal; iv) un modul de raportare, care ar genera rapoarte și statistici pe baza datelor disponibile și ar permite detectarea cazurilor care declanșează investigații *ex officio* desfășurate de către inspectorii de integritate. Autoritățile se așteaptă ca acest nou sistem, odată implementat, să ducă la o creștere a declarațiilor depuse electronic și să îmbunătățească capacitatea ANI de a analiza datele colectate.

46. În ceea ce privește a doua parte a recomandării, autoritățile informează GRECO că, între 2016 și 2018, ANI a inițiat din oficiu aproximativ 874 de evaluări privind declarațiile de avere și interese. În plus, matricea de selecție proactivă a posibilelor conflicte de interese, menționată în Raportul de conformitate, a evoluat în 2018

pentru a se concentra asupra contractelor de achiziții directe semnate în cursul anului precedent, deoarece alte tipuri de contracte sunt monitorizate de sistemul PREVENT, și să acopere identificarea eventualelor nereguli în declararea averilor și dezvăluirea intereselor, inclusiv incompatibilitatea, conflictele de interese și averile nejustificate. Procedura de implementare a măsurilor stabilite în matrice a evoluat în trei etape distincte. În prima etapă, ANI verifică contractele de achiziție directă încheiate în cursul anului precedent de organele administrației publice locale utilizând mai mulți indicatori de risc, cum ar fi numărul contractelor semnate cu același ofertant, valoarea contractelor etc. pentru a detecta orice eventuale incidente de integritate (spre exemplu, incompatibilități, conflicte de interese și averi nejustificate). În cea de-a doua etapă, inspectorii de integritate efectuează controale formale și de probabilitate referitoare la conținutul declarațiilor privind averea și interesele pentru a identifica orice informații care lipsesc, posibile incompatibilități, conflicte de interese și averi nejustificate. Dacă în faza a doua sunt identificate orice declarații false, incompatibilități, conflicte de interese sau averi nejustificate, inspectorul de integritate va lansa o investigație din oficiu, ca a treia etapă a procedurii.

47. În plus, potrivit autorităților, ANI continuă să furnizeze îndrumări prin scrisori oficiale adresate diferitelor instituții publice privind aplicarea în practică a dispozițiilor legale referitoare la declararea averilor și divulgarea intereselor. A fost creată o adresă de e-mail către inspectorii de integritate desemnați pentru a răspunde la întrebări pe această temă. Ca urmare a analizei declarațiilor de avere și de interese din decembrie 2018 până în ianuarie 2019, ANI a transmis 564 de scrisori oficiale către diferite autorități și instituții cu privire la deficiențele constatate. Autoritățile nu au furnizat informații cu privire la acțiunile întreprinse de instituțiile respective ca răspuns la aceste scrisori.
48. GRECO ia act de informațiile furnizate de autorități. În ceea ce privește prima parte a recomandării, GRECO constată cu satisfacție numărul tot mai mare de dosare procesate prin sistemul PREVENT, fapt care a devenit posibil datorită creșterii cantității de date colectate electronic. Cu toate acestea, depunerea persistentă a declarațiilor de avere și de interese în format scris de mână continuă să împiedice utilizarea sistemului PREVENT la întregul său potențial și limitează capacitatea ANI de a analiza datele colectate într-o manieră mai eficientă. GRECO constată, de asemenea, dezvoltarea în curs a sistemului de investigare integrat format din patru module pentru detectarea neregulilor și a situațiilor de nerespectare a legii în declarațiile de avere și de interese. Deși se pare că sistemele de declarații sunt departe de a fi eficiente în practică, iar capacitatea ANI trebuie dezvoltată în continuare, GRECO acceptă faptul că această parte a recomandării a fost luată în considerare de către autorități, așa cum se solicită de această recomandare.
49. În ceea ce privește a doua parte a recomandării, GRECO ia act de eforturile ANI de a îmbunătăți monitorizarea într-un mod mai proactiv a declarațiilor de avere și de interese, fără a fi sesizați cu privire la eventuale încălcări de către alți actori. În special, procedura în trei etape pentru implementarea măsurilor stabilite în matricea menționată mai sus are potențialul de a spori capacitatea ANI de a monitoriza în mod proactiv declarațiile de avere și de interese. Cu toate acestea, noua procedură de punere în aplicare a matricei cedează monitorizarea contractelor de achiziții indirecte către sistemul electronic PREVENT, în timp ce matricea se concentrează doar pe achiziții directe. În opinia GRECO, acest lucru creează riscul monitorizării insuficiente a contractelor de achiziții indirecte, dintre care multe pot fi încheiate într-o formă scrisă de mână și, din acest motiv, nereflexându-se cu promptitudine în sistemul PREVENT. Acestea fiind spuse, a fost luată în considerare consolidarea abordării proactive a ANI, așa cum cere recomandarea. În concluzie, GRECO încurajează România să continue implementarea eficientă în practică și să ia în continuare măsurile necesare pentru a asigura un sistem eficient de declarare a averilor și a conflictelor de interese în România.

50. GRECO concluzionează că recomandarea vii a fost implementată satisfăcător.

Recomandarea viii.

51. *GRECO a recomandat analizarea și îmbunătățirea sistemului de imunități al parlamentarilor în exercițiu, inclusiv al acelor care sunt și actuali sau foști membri ai Guvernului, inclusiv prin reglementarea unor criterii clare și obiective privind deciziile de ridicare a imunității și prin renunțarea la 49 necesitatea ca organele de urmărire penală să înainteze întregul dosar.*
52. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată potrivit Raportului de conformitate, deoarece autoritățile nu au abordat niciuna dintre preocupările exprimate în acest raport.
53. Autoritățile române reiterează faptul că imunitatea de răspundere penală a membrilor Parlamentului este limitată la măsurile preventive dispuse în cadrul procedurilor penale (reținere, arestare și percheziție) și nu include imunitatea de la urmărirea penală, trimiterea în judecată și judecată. De asemenea, autoritățile se referă la procedurile și termenele limită în ambele Camere ale Parlamentului, care trebuie îndeplinite pentru a fi ridicată imunitatea parlamentară. În plus, autoritățile informează GRECO că, în data de 5 iunie 2019, Camera Deputaților și-a modificat Regulamentul în sensul că deciziile privind reținerea, arestarea sau percheziția deputaților, precum și cu privire la solicitarea de urmărire penală a actualilor și foștilor membri ai Guvernului ar trebui să se bazeze pe criterii clare și obiective. În plus, dispozițiile modificate ale Regulamentului se referă în mod explicit la capitolul V din Raportul Comisiei de la Veneția privind domeniul de aplicare și ridicarea imunității parlamentare¹³, care prevede criterii și îndrumări specifice pentru ridicarea imunității parlamentare. Prin amendamente se solicită, de asemenea, Comisiei juridice să includă în rapoartele sale toate argumentele în favoarea și în defavoarea acestor decizii.
54. GRECO ia act cu satisfacție de modificările aduse Regulamentului Camerei Deputaților, care conține în prezent criterii și proceduri pentru înlăturarea imunității parlamentare a membrilor Parlamentului, inclusiv a celor care sunt și membri ai Guvernului. Deși amendamentele se referă numai la Camera Deputaților și nu au fost adoptate dispoziții similare în Regulamentul Senatului, în opinia GRECO, acesta este un pas în direcția corectă. Mai mult, GRECO constată că cererile de urmărire penală, reținere, arestare sau percheziție a unui deputat trebuie să fie motivate în fapt și în drept. În acest sens, GRECO atrage atenția autorităților să se asigure că această cerință este pusă în aplicare în așa fel încât să fie eradicată practica prin care parchetul trebuie să trimită întregul dosar. GRECO ia act de intenția Vicepreședintelui Camerei Deputaților de a trimite o scrisoare oficială Procurorului General al României, precizând că nu există nicio cerință în astfel de cazuri ca parchetul să înainteze întregul dosar.
55. În lumina celor de mai sus, GRECO concluzionează că recomandarea viii este parțial implementată.

Recomandarea ix.

¹³ Raportul privind domeniul de aplicare și ridicarea imunităților parlamentare, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 98-a sesiune plenară (la Veneția, 21-22 martie 2014) este accesibil prin intermediul următorului link: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2014\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2014)011-e)

56. *GRECO a recomandat ca autoritatea parlamentară să înființeze pentru membrii săi (i) un sistem de consiliere prin care parlamentarii să poată solicita sfaturi în materie de integritate și (ii) să ofere formare specializată și regulată cu privire la implicațiile normelor existente și a celor care vor fi adoptate în materia prezervării integrității parlamentarilor, inclusiv viitorul Cod de conduită.*
57. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată potrivit Raportului de conformitate, deoarece situația descrisă în Raportul de evaluare nu s-a îmbunătățit cu privire la consilierea dedicată și nu au fost luate măsuri pertinente în ceea ce privește formarea și conștientizarea membrilor Parlamentului.
58. Autoritățile române arată din nou că deputații se pot adresa Biroului Permanent al Camerei Deputaților pentru a clarifica problemele legate de incompatibilități. Biroul permanent va înainta astfel de solicitări Comisiei juridice în vederea întocmirii unui raport, în termen de 15 zile. Sarcini similare sunt îndeplinite de către Comisia juridică a Senatului. Mai mult, autoritățile se referă la persoanele angajate special în vederea consilierii membrilor Camerei Deputaților cu privire la aspecte legate de integritate.
59. GRECO ia act de informațiile indicate anterior, care sugerează că autoritățile nu au luat măsuri de la data Raportului de conformitate pentru a implementa această recomandare. Modalitățile de consiliere pentru parlamentari rămân aceleași cu cele descrise în Rapoartele de evaluare și de conformitate. Nu au fost luate măsuri pentru formarea și conștientizarea membrilor Parlamentului cu privire la normele de menținere a integrității lor, inclusiv cu privire la Codul de conduită.
60. GRECO concluzionează că recomandarea ix rămâne neimplementată.

Prevenirea corupției cu privire la judecători și procurori

Recomandarea xi.

61. *GRECO a recomandat ca sistemul de justiție să răspundă mai bine riscurilor de integritate ale judecătorilor și procurorilor, în special prin (i) abordarea de către Consiliul Superior al Magistraturii și Inspekția Judiciară a unui rol mai activ în materie de analiză, informare și îndrumare și (ii) consolidarea rolului și eficienței titularilor funcțiilor de conducere din fruntea instanțelor și parchetelor, fără a fi afectată independența judecătorilor și procurorilor.*
62. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial implementată potrivit Raportului de conformitate. În special, GRECO a constatat că autoritățile române au început să implementeze prima parte a recomandării prin elaborarea Planului de Integritate al sistemului judiciar conform Strategiei Naționale Anticorupție (SNA) 2016-2020 și prin elaborarea de rapoarte analitice de către Parchet. Cu toate acestea, nu au fost luate măsuri pentru implementarea celei de-a doua părți a recomandării.
63. Autoritățile române arată că Planul de Integritate privind implementarea SNA 2016 - 2020 de către sistemul judiciar și organele de urmărire penală a fost aprobat prin Hotărârea nr. 161/2018 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), modificată ulterior prin Hotărârea Plenului CSM nr. 941/2018. Planul de integritate se concentrează pe următoarele cinci domenii:
- dezvoltarea unei culturi a transparenței în domeniul justiției (campanii educaționale publice, programe de educație juridică în școli, principalele achiziții publice în sistemul judiciar, informații privind accesul la justiție, drepturile și obligațiile cetățenilor etc.);

- consolidarea integrității instituționale prin includerea măsurilor preventive anticorupție ca elemente obligatorii ale planurilor manageriale și a evaluării lor periodice ca parte a performanței (de ex. evaluarea planurilor manageriale de către comisiile de concurs din perspectiva criteriului responsabilității, inclusiv a standardelor de integritate; organizarea de concursuri obiective și transparente privind recrutarea și promovarea, inclusiv în funcțiile de conducere; analiza fenomenului corupției în sistemul judiciar etc.);
 - creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniile prioritare și de activitate, printre altele, prin consolidarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii și al Inspecției Judiciare în efectuarea de analize, furnizarea de informații și consiliere în domeniul integrității, formarea și eforturile de conștientizare privind politicile de integritate și prevenirea a corupției;
 - creșterea gradului de conștientizare a standardelor de integritate în rândul angajaților și beneficiarilor serviciilor publice (de exemplu, prin diseminarea dispozițiilor legale și a reglementărilor sau procedurilor interne privind standardele de integritate, evaluarea cunoștințelor angajaților cu privire la normele legale în materie de integritate etc.);
 - consolidarea luptei împotriva corupției prin mijloace penale și administrative (de exemplu, prin îmbunătățirea mijloacelor de apărare a reputației magistraților și a independenței sistemului judiciar, precum și prin informarea sistemului judiciar cu privire la acestea, prin publicarea informațiilor privind măsurile de confiscare aplicate etc.).
64. CSM este responsabil de monitorizarea implementării măsurilor prevăzute în planul de integritate, de elaborarea rapoartelor anuale pe această temă și de informarea Secretariatului Tehnic al SNA asupra implementării acestuia.
65. În plus, în ceea ce privește prevenirea riscurilor pentru integritatea judecătorilor și a procurorilor, în decursul anului 2018 CSM a primit și a răspuns la mai multe cereri de puncte de vedere privind posibile incompatibilități și interdicții. În special, autoritățile au comunicat un număr de 52 de hotărâri luate în anul 2018 cu privire la independența, imparțialitatea și reputația profesională a judecătorilor și procurorilor, dintre care 11 hotărâri de admitere și 35 de respingere. În cele șase cazuri rămase, CSM a solicitat retragerea sau renunțarea.
66. Pentru a spori gradul de conștientizare a prevederilor legale și a reglementărilor/procedurilor privind standardele de integritate, CSM a diseminat organelor de urmărire penală și judiciare centrale, precum și instanțelor și parchetelor, „Ghidul privind completarea declarațiilor de avere și interese” și „Ghidul privind incompatibilitățile și conflictele de interese” elaborate de ANI, precum și o serie de recomandări ale CSM. Autoritățile arată, de asemenea, că la ședința sa din data de 11 decembrie 2018 Grupul de lucru pentru implementarea SNA a aprobat chestionarul privind evaluarea cunoștințelor referitoare la normele legale privind integritatea și a decis să îl transmită diferitelor instituții din cadrul sistemului judiciar pentru a fi completat de toți profesioniștii relevanți. Rezultatele acestei evaluări sunt planificate să fie incluse în Raportul privind implementarea inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenirea a corupției în cadrul sistemului judiciar în anul 2018.
67. În ceea ce privește a doua parte a acestei recomandări, autoritățile române se referă la unul dintre obiectivele SNA 2016-2020, și anume îmbunătățirea capacității de gestionare a eșecurilor de management prin corelarea instrumentelor existente care

au impact asupra identificării timpurii a riscurilor și vulnerabilități instituționale. Măsurile avute în vedere pentru atingerea acestui obiectiv includ evaluarea planurilor manageriale de către comisiile de concurs, din perspectiva criteriilor responsabilității și a standardelor de integritate. O serie de activități de formare în domeniul managementului judiciar au fost organizate în cursul anului 2018 în acest scop. În plus, autoritățile arată că Inspekția Judiciară continuă să evalueze îndeplinirea obiectivelor de management prin respectarea normelor procedurale de soluționare a cauzelor sau de către șefii de instanțe și parchete cu privire la posibila apariție a incidentelor de integritate în rândul personalului subordonat. Astfel, în anul 2018, Inspekția Judiciară a efectuat 19 astfel de controale, dintre care 12 au vizat instanțe judecătorești și 7 au fost efectuate în cadrul parchetelor.

68. GRECO ia act de informațiile invocate mai sus și salută adoptarea de către CSM a Planului de Integritate al sistemului judiciar, punând în aplicare mai multe măsuri de conștientizare privind prevenirea și combaterea corupției. Astfel, implementarea primei părți a acestei recomandări pare să fi avansat în continuare, deoarece CSM și-a consolidat rolul analitic și consultativ. Cu toate acestea, în ceea ce privește a doua parte a recomandării, informațiile furnizate de autorități se referă la formarea și la conștientizarea managerilor din cadrul instanțelor și parchetelor, însă nu demonstrează modul în care rolul și eficiența celor care îndeplinesc funcțiile de conducere a instanțelor și parchetelor au fost exercitate. Autoritățile se concentrează, de asemenea, asupra activităților Inspekției Judiciare desfășurate în supravegherea respectării normelor procedurale și a îndeplinirii obiectivelor de management de către șefii de instanțe și parchete, fapt care nu răspunde la conținutul recomandării. A doua parte a acestei recomandări a fost implementată doar parțial.
69. În general, GRECO concluzionează că recomandarea xi rămâne parțial implementată.

Prevenirea corupției cu privire numai la procurori

Recomandarea xiii.

70. *GRECO a recomandat ca procedura pentru numirea în și revocarea din funcțiile cele mai înalte din parchet, cu excepția Procurorului General, prevăzută de art. 54 din Legea nr. 303/2004, să includă un proces care să fie atât transparent cât și bazat pe criterii obiective, iar Consiliului Superior al Magistraturii să i se dea un rol mai important în această procedură.*
71. GRECO reamintește că potrivit Raportului de conformitate această recomandare nu a fost implementată. Autoritățile au prezentat mai multe proiecte de amendamente legislative menite să răspundă necesității de a diminua rolul semnificativ al executivului în numirea procurorilor de rang înalt și de a proteja procurorii de presiuni politice nejustificate. Cu toate acestea, până la adoptarea Raportului de conformitate, aceste amendamente nu au fost adoptate. Mai mult, procesul legislativ referitor la reformele în sistemul judiciar și de urmărire penală a devenit din ce în ce mai controversat, sporind riscurile de a pune în pericol independența și imparțialitatea organelor de urmărire penală.
72. Autoritățile române arată că urmare modificărilor adoptate prin Legea nr. 242/2018 (promulgată în data de 20 octombrie 2018), articolul 54 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor are următorul cuprins:

Art. 54 din Legea nr. 303/2004, cu modificări:

Art. 54. - (1) Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctul și adjunctul acestuia, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, adjunctii acestuia, procurorul șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, adjunctii acestuia, precum și procurorii șefi de secții ai acestor parchete sunt numiți de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, dintre procurorii care au o vechime minimă de 15 ani în funcția de judecător sau procuror, pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii o singură dată.

(1¹) În vederea formulării propunerilor de numire în funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1), ministrul justiției organizează o procedură de selecție, pe baza unui interviu, în cadrul căruia candidații susțin un proiect privind exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere pentru care și-au depus candidatura. În vederea asigurării transparenței, audierea candidaților se transmite în direct, audiovideo, pe pagina de internet a Ministerului Justiției, se înregistrează și se publică pe pagina de internet a ministerului.

(2) Dispozițiile art. 48 alin. (10)-(12) se aplică în mod corespunzător.

(3) Președintele României poate refuza, motivat, o singură dată, numirea în funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1), aducând la cunoștința publicului motivele refuzului.

(4) Revocarea procurorilor din funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1) se face de către Președintele României, la propunerea ministrului justiției, care se poate sesiza din oficiu, la cererea adunării generale sau, după caz, a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori a procurorului general al Direcției Naționale Anticorupție ori Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru motivele prevăzute la art. 51 alin. (2), care se aplică în mod corespunzător.

(5) De la data încetării mandatului funcției de conducere, procurorii prevăzuți la alin. (1) își redobândesc gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia avute anterior sau pe cele dobândite ca urmare a promovării, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, al Direcției Naționale Anticorupție ori al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

73. GRECO ia act de informațiile transmise de autoritățile române. GRECO constată introducerea difuzării în direct a audierii candidaților la funcțiile de procuror de rang înalt și publicării înregistrărilor acestor interviuri pe pagina de internet a Ministerului Justiției, aspecte care reprezintă pași înainte spre consolidarea transparenței procesului de selecție.
74. GRECO remarcă faptul că textul articolului 54 din Legea nr. 303/2004, prezentat de autoritățile române în martie 2019¹⁴, care prevedea solicitarea avizului Plenului CSM pentru numirile în funcțiile de rang înalt ale procurorilor¹⁵, a fost modificat din nou prin OUG nr. 12/2019 din 5 martie, revenindu-se la versiunea anterioară a acestui articol, care implică avizul Secției pentru Procurori a CSM. În timp ce revenirea la formularea anterioară a acestei dispoziții atenuază unele preocupări legate de rolul redus al Secției pentru Procurori a CSM în numirea procurorilor de rang înalt, formularea actuală nu ia în considerare observațiile relevante ale Comisiei de la Veneția,¹⁶ de ex. că noul sistem [de numire a procurorilor de rang înalt], permițând Președintelui să refuze o numire doar o singură dată, face ca rolul Ministrului Justiției în astfel de numiri să fie decisiv și să slăbească mai degrabă decât să asigure principiul separației și echilibrului puterilor în stat.
75. GRECO este preocupat de faptul că autoritatea supremă privind deciziile de recrutare în cadrul sistemului judiciar rămâne la executiv, adică la Ministrul Justiției. În plus, această distribuție deja inegală a rolurilor decizionale este intensificată prin limitarea dreptului Președintelui de a refuza numirea candidaților propuși la doar o singură dată pentru motive de oportunitate.¹⁷ În general, recomandarea de a acorda CSM un

¹⁴ Conținut în comentariile autorităților la Raportul de conformitate, primite în 4 martie 2019

¹⁵ Introdus prin OUG nr. 7/2019 din 20 februarie 2019

¹⁶ A se vedea Opinia Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept privind modificarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, accesibilă la următorul link: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2018\)017-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2018)017-e)

¹⁷ Conform Deciziei nr. 358/2018 a Curții Constituționale a României, dreptul Președintelui de a refuza numirea candidaților propuși se limitează la o singură dată pe bază de numire ("...un veto prezidențial limitat la refuzarea unei singure propuneri de numire ...").

rol mai important în procedura de numire și revocare a procurorilor de rang înalt nu a fost implementată.

76. În ceea ce privește procesul bazat pe criterii obiective, GRECO constată că un interviu pentru prezentarea unui proiect privind exercitarea atribuțiilor specifice poziției de procuror de rang înalt doar informează candidații cu privire la metodologia utilizată în procedura de selecție. Legea nu oferă informații cu privire la criteriile aplicate în evaluarea acestor interviuri. Autoritățile nu au oferit clarificări suplimentare în acest sens, astfel GRECO concluzionează că această parte a recomandării nu a fost implementată.
77. În plus față de analiza comparativă a dispozițiilor legale anterioare și a celor recent adoptate privind numirea și revocarea procurorilor de rang înalt, GRECO consideră că impactul lor ar trebui analizat din perspectiva contextului politic tensionat care înconjoară reforma sistemului judiciar în general și acțiunea împotriva corupției în special în România.
78. În lumina celor prezentate anterior, GRECO concluzionează că recomandarea xiii rămâne neimplementată.

III. CONCLUZII

79. **Având în vedere cele de mai sus, GRECO concluzionează că România a implementat satisfăcător sau a tratat în mod satisfăcător patru din cele treisprezece recomandări cuprinse în Raportul de evaluare aferent Rundeii a patra.** Trei din recomandările celelalte sunt parțial implementate, iar șase rămân neimplementate.
80. Mai exact, recomandările v, vii, x și xii au fost implementate în mod satisfăcător, recomandările ii, viii și xi sunt implementate parțial, iar recomandările i, iii, iv, vi, ix și xiii nu sunt implementate.
81. În ceea ce privește membrii Parlamentului, progresul înregistrat de la adoptarea Raportului de conformitate este foarte limitat: nu a fost realizată nicio evaluare cu privire la normele și practicile procesului legislativ. În ciuda solicitării GRECO de a fi utilizate procedurile de urgență ca o excepție într-un număr limitat de circumstanțe, autoritățile au continuat să recurgă la OUG-uri pentru adoptarea unor modificări legislative importante, ceea ce nu permite consultări cuprinzătoare cu entitățile interesate relevante și exclude un proces parlamentar. În plus, nu a fost instituit niciun mecanism eficient de aplicare a codului de conduită al parlamentarilor. Sfera incriminării conflictelor de interese rămâne limitată și nu promovează prevenirea sau gestionarea situațiilor care ar putea deveni o infrațiune. Nu au fost luate măsuri specifice pentru a clarifica situațiile, altele decât incompatibilitățile, care ar declanșa aplicarea dispozițiilor în materie disciplinară (articolul 19 din Legea 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor). Un set robust de restricții privind cadourile pentru parlamentari nu a fost introdus și este încă necesar. În plus, aplicarea sancțiunilor pentru membrii Parlamentului, care au fost găsiți incompatibili sau în conflict de interese printr-o hotărâre judecătorească definitivă, rămâne ineficientă în practică. Nu s-au înregistrat evoluții semnificative în ceea ce privește punerea în aplicare a unor norme care să reglementeze interacțiunea cu lobby-iștii și alte părți terțe care doresc să influențeze procesul legislativ. În plus, GRECO ia notă de analizarea sistemului imunităților de către Camera Deputaților și de introducerea unor criterii și motive pentru ridicarea imunității parlamentare și solicită autorităților să adopte dispoziții similare cu privire la Senat și să asigure aplicarea lor efectivă. În cele din urmă, România nu a introdus o funcție dedicată de consiliere pentru membrii Parlamentului.

82. GRECO este preocupat de tensiunile politice continue în România în ceea ce privește reformele sistemului judiciar, cu consecințele sale potențial dăunătoare pentru combaterea corupției.¹⁸ Cele mai recente încercări ale autorităților române de a reduce termenele de prescripție pentru anumite infracțiuni de corupție,¹⁹ dacă sunt adoptate prin lege, vor submina în mod serios lupta împotriva corupției în practică. GRECO constată că adoptarea de către CSM a Planului de Integritate al sistemului judiciar pune în aplicare unele măsuri de conștientizare privind prevenirea și combaterea corupției. Cu toate acestea, rolul și eficacitatea celor care îndeplinesc funcții manageriale la conducerea instanțelor și a parchetelor încă mai trebuie să fie consolidate.
83. În plus, necesitatea de a avea criterii obiective de selecție în momentul numirii și eliberării din funcție a procurorilor și necesitatea de a consolida rolul CSM în acest proces nu au fost abordate. În fapt, modificările recente ale dispozițiilor legale relevante și jurisprudența recentă a Curții Constituționale²⁰ au sporit și mai mult rolul executivului în numirile procurorilor de rang înalt și au slăbit rolul CSM, în detrimentul principiului separației și echilibrului puterilor. Deși nu există standarde comune privind independența parchetului, GRECO este din ce în ce mai preocupat de consecințele practice ale amendamentelor legislative referitoare la procurorii de rang înalt din România. Atacurile continue ale actorilor politici asupra procurorilor de rang înalt, eliberarea din funcție a șefului Direcției Naționale Anticorupție și încercarea de eliberare din funcție a procurorului general nu fac altceva decât să consolideze suspiciunile față de obiectivele reale ale acestor modificări legislative, adoptate printr-o procedură care nu respectă standardele statului de drept (OUG-uri).
84. În lumina celor de mai sus, GRECO concluzionează că nivelul de conformitate cu recomandările rămâne "global nesatisfăcător" în sensul Regulii 31 paragraful 8.3 din Regulile de Procedură. În conformitate cu paragraful 2(i) al Regulii 32 din Regulile de Procedură, GRECO solicită șefului delegației României să prezinte un raport privind acțiunile întreprinse pentru implementarea recomandărilor în curs (adică recomandările i, ii, iii, iv, vi, viii, ix, xi și xiii) până în data de 30 iunie 2020.
85. Mai mult, în conformitate cu Regula 32 paragraful 2, sub-paragraful (ii.a), GRECO îl instruește pe Președintele său să trimită o scrisoare, cu o copie Președintelui Comitetului Statutar - șefului delegației române, atrăgând atenția asupra neconformității cu recomandările relevante, a includerii recomandărilor restante din Raportul de follow-up referitor la Raportul ad-hoc (Greco-AdHocRep(2019)1) privind România, în conformitate cu Regula 34, în cadrul procedurii de conformitate în curs eferente rundeii a patra de evaluare și a necesității de a fi luate măsuri hotărâte în vederea atingerii unui progres tangibil cât mai curând posibil.
86. În final, GRECO invită autoritățile din România să autorizeze, cât mai curând posibil, publicarea raportului, să traducă raportul în limba națională și să pună această traducere la dispoziția publicului.

¹⁸ De asemenea, GRECO constată cu regret că recenta publicare a protocoalelor clasificate încheiate între Parchetul General și Serviciul Român de Informații a ridicat întrebări cu privire la independența parchetului și la admisibilitatea probelor obținute în numeroase cazuri anticorupție, subminând astfel credibilitatea eforturilor anticorupție anterioare extrem de apreciate. GRECO se referă la Decizia Curții Constituționale nr. 26/2019 din 16 ianuarie 2019, în care se constată că astfel de practici încalcă securitatea juridică a cetățenilor și a dispus ca toate parchetele și instanțele din țară să verifice în toate procesele în curs dacă au fost respectate normele de procedură și "să fie luate măsuri legale adecvate".

¹⁹ <https://www.nineoclock.ro/2019/04/24/bills-amending-criminal-code-criminal-procedure-code-clear-the-chamber-of-deputies/>

²⁰ Decizia nr. 358/2018 a Curții Constituționale a României